

מן התלמוד

סדר מועד,
מסכת שבת, דף קכ"א

"נכרי שבא לכבות אין אומרים לו כבה ואף תכבה, מפני שאין שבייתו עליהן. אבל קטן שבא לכבות אין שומעים לו מפני ששבייתו עליהן"

צורבא מרבנן - תלמיד חכם
ארמא - ארמי (כינוי לגוי)

הסבר: אם גוי רוצה לכבות שריפה בשבת אין צורך למנוע זאת ממנו, כי אין היהודי מצווה על שביית הגוי. אבל אם קטן יהודי רוצה לכבות את האש יש למנוע ממנו זאת.

על המפה

חומות העיר העתיקה בירושלים

ירושלים הייתה מאז הקמתה עיר מוקפת חומות, שנועדו להגן עליה מפני התקפות. לאורך ההיסטוריה חרבו חומות ירושלים ונבנו מחדש פעמים רבות. חומות חדשות נבנו עם התרחבותה של העיר. החומות המקיפות את העיר העתיקה היום אינן החומות שהובקעו בי"ז בתמוז על ידי הרומאים, אלא נבנו במאה ה-16 על ידי הסולטאן סולימאן המפואר. אורכן הוא כארבעה וחצי קילומטרים, גובהן כעשרה מטרים, והן מקיפות אזור של כקילומטר רבוע. בחומות קבועים שמונה שערים, שאחד מהם סתום (שער הרחמים). חומות אלה משמשות כיום כאתר תיירות וכסמל לירושלים העתיקה.

חומות ירושלים העתיקה כפי שנראות כיום (Wikipedia, איתן פרמון)

סדר מועד | מסכת שבת, דפים קכ"א-קכ"ז
פרשת פנחס | י"ג-י"ט בתמוז (5-11 לילול)

דף קכ"א: אמירה לגוי בשבת

מן התורה, יהודי רשאי לבקש מגוי "הדלק לי את האור", "כבה את האור", מפני שהיהודי אינו עושה את המלאכה, אלא הנוכרי. אבל, חכמים גזרו, שאסור ליהודי לבקש מן הגוי שיעשה מלאכה אסורה. הרמב"ם מסביר, שחכמים חששו, שאם היהודי יבקש מהגוי "עשה כן" "עשה כן", היהודי יתחיל לזלזל בקדושת השבת, עד שהוא בעצמו יתחיל לעשות בשבת מלאכות שאסור לעשותן.

דף קכ"ב: כלי שמלאכתו לאיסור

בשבת אסור לטלטל "כלי שמלאכתו לאיסור". שימו לב למילים: "כלי" - חפץ, "שמלאכתו" - שמיועד למלאכה "לאיסור" - שאסורה בשבת. כלומר, חפץ שמיועד למלאכה שאסור לעשותה בשבת, הרי הוא מוקצה. למשל, פטיש הוא מוקצה, כי הוא מיועד לדפוק מסמרים, לתקן דברים ולעשות פעולות שאסור לעשותן בשבת. רבה אומר, שמוותר להשתמש ב"כלי שמלאכתו לאיסור" לצורך גופו. כלומר, אם רוצים להשתמש בכלי כזה לצורך פעולה שמוותר לעשותה, הדבר מותר. למשל, אם יהודי רוצה להשתמש בפטיש כדי לפצח אגוזים, הוא רשאי לעשות כן.

דף קכ"ג: תקנת נחמיה בן חכליה

בראשית תקופת בית המקדש השני, חי נחמיה בן חכליה. נחמיה פעל רבות כדי שהיהודים ששבו לארץ ישראל מגלות בבל, יקיימו את התורה ואת המצוות. נחמיה ראה, שיש יהודים שבשבת עושים יין, וסוחרים ערמות של תבואה בשדה, הוא הבין שהמצב קשה ואנשים אינם מבינים בכלל שצריך לשמור את השבת בקדושה, לפיכך הוא תיקן תקנות כדי לחזק את שמירת השבת. הוא אסר לטלטל בשבת כל חפץ, כל כלי, חוץ מכלי אכילה: כגון, סכין, כפית ומזלג. אחרי שעבר זמן, החכמים נזכרו לדעת שאנשים כבר נזהרים בדיני שבת, והם התירו לטלטל כלים שעיקר השימוש בהם הוא לדברים שמוותר לעשות בשבת. אבל, אסור לטלטל כלי כזה סתם, אלא רק "לצורך", בשביל סיבה כל שהיא.

דף קכ"ד: שביר קערה שנשברה בשבת

תוך כדי ההכנות לסעודת השבת, נפלה קערת חרסינה ונשברה. מה דין שביר הקערה עכשיו? האם מותר לטלטל אותה, או שהם מוקצה? המשנה בדר זה קובעת, שכל כלי שמותר לטלטל אותו בשבת, ונשבר - מותר לטלטל גם את שבירי בשבת, ובתנאי שעדיין אפשר להשתמש בהם למלאכה כלשהי. איזו מלאכה אפשר לעשות עם שביר כלי? למשל, לכסות בהם פתח של חבית או כלי אחר. במקרה זה, בו עדיין יש בהם שימוש, הם אינם מוקצה. זוהי דעת תנא קמא, ואילו לדעת רבי יהודה, כדי להחיר את טלטול את השברים לא מספיק שאפשר לעשות בהם מלאכה כלשהי, אלא דווקא מלאכה שדומה לשימוש המקורי שלהם: למשל, אם נשברה קערה, שמשמשת להניח בתוכה מאכלים, מותר לטלטל את השברים רק אם הם גדולים מספיק כה שניתן להניח גם בהם מאכל כלשהו.

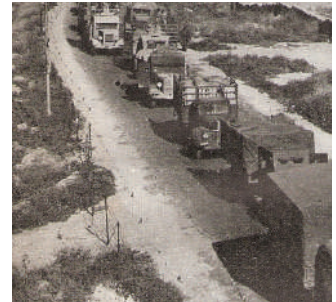

הברות

★ | מן ההסטוריה

המצור על ירושלים במלחמת השחרור

במהלך מלחמת העצמאות עמדה ירושלים במרכזם של קרבות רבים. הערבים השתלטו על הדרכים המרכזיות המובילות לחלקה היהודי של העיר, ומנעו מעבר של שיירות לוחמים, מזון ואספקה. ניסיונות רבים נעשו לפרוץ את המצור באמצעות שיירות משוריינים ולהשתלט על הדרכים, והכוחות היהודים ספגו אבדות קשות במהלך קרבות אלה. מבצע נחשון ומבצע הראל היו שניים מהמבצעים שבמהלכם הצליחו להעביר שיירות לירושלים. מאוחר יותר נסללה דרך גישה שכונתה "דרך בורמה", שהצליחה לפרוץ את המצור הירדני על ירושלים הערבית, ובמבצע שילוח הותקן צינור מים שהעביר מים לעיר מאזור חולדה. בזכות מאמצים אלה הצליחו תושבי ירושלים להחזיק מעמד במלחמה.

שיירת אספקה מהשפלה שפרצה את המצור נכנסת לירושלים, 1948 (Wikipedia)

מתפללים

לפניכם אירוע שעורר דיון משפחתי סוער -

יום ההולדת ה-10 של דני חל בתאריך י"ט בתמוז. דני ביקש מההורים לעשות לו מסיבת יום הולדת קצת גדולה מכל שנה בגלל המספר העגול של יום ההולדת. ההורים אמרו שזה לא מתאים לעשות מסיבה גדולה בימי בין המצרים, ושעליו להסתפק במשהו צנוע יותר, כי אלו ימים שממעטים בשמחה. הנושא עורר דיון במשפחה.

מצד שני:

חלק מבני המשפחה טענו שאין מה לעשות, אלו ימי בין המצרים, ועם כל הכבוד לדני והעצב שבדבר, אי אפשר לחגוג שמחה פרטית בימים של אבל על חורבן בית המקדש.

מצד אחד:

דני טען שזה שהוא נולד בתאריך שחל בימי בין המצרים זו לא סיבה לא לחגוג לו כמו שצריך, בוודאי כשזה יום הולדת עגול, והוא מבקש לחגוג ולשמוח כמו שצריך.

וא...? עיתכם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה והתפללתם עליה אתם מוזמנים לשותף אותנו ואולי היא תתפרסם אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים

חמד של מושג

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

קורבן התמיד

קורבן התמיד הוא קורבן שהיו מעלים באופן קבוע בכל יום בבית המקדש. לקורבן היו מעלים שני כבשים בני שנה, אחד מהם בבוקר ואת השני בין הערביים. קורבן התמיד של שחר היה הקורבן הראשון של היום, והתמיד של בין הערביים היה הקורבן האחרון, שאחריו לא היו מקריבים עוד באותו יום.

מי אני?

לואטא גוי

- אחד מארבעת הצומות על החורבן.
- חמישה אסונות קרו לעם ישראל בתאריך זה.
- היום בו הובקעו חומות ירושלים בבית שני.
- בו מתחילים ימי בין המצרים.
- בתאריך הזה גם נשברו לוחות הברית.

4260	3930	3880	3828	3728	3408	3340	2934	2883	2448	2448		2238	1948	0	
															
495 חתימת התלמוד	רבי יהודה הנשיא	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	הלל הזקן	-352 הקמת ביהמ"ק ה-2	-422 חורבן ביהמ"ק ה-1	חונת ביהמ"ק ה-1	שלמה המלך	דוד המלך	מתן תורה	-1311 יציאת מצרים	אפרים ומנשה	-1521 בניי במצרים	-1812 אברהם אבינו	-3760 בריאת העולם

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

התבוננו היטב בציור וענו על השאלות הבאות:

- 1 איזה אירוע מצויר כאן?
- 2 באיזה תאריך הוא מתרחש?
- 3 איזה אירוע נוסף מצויר ברקע התמונה?
- 4 ד. באיזה תאריך מתרחש האירוע הנוסף?

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ

מי אני?

- א. נבנה על ידי העולים שחזרו מבבל.
- ב. כורש מלך פרס נתן את האישור לבנייה.
- ג. הגויים שישבו בארץ ניסו למנוע את הקמתו.
- ד. המלך הורדוס שיפץ והפך אותו לבניין מפואר ביותר.
- ה. חז"ל אמרו שמי שלא ראה אותו - לא ראה בניין נאה מימיו.

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ

5780 ה'תש"פ	5778 ה'תשע"ח	5727 ה'תשכ"ז	5708 ה'תש"ח	5707 ה'תש"ז	5699 ה'תרצ"ט	5657 ה'תר"ץ	5323 ה'רמ"ח	5260 ה'רמ"א	5258 ה'רמ"ז	4900 ה'רמ"ב	4800 ה'רמ"א	4650 ה'רמ"ז	4260 ה'רמ"א
2019 שנת סיום הש"ס ללומי הדף היומי	2017 70 שנה למדינה	1969 הרב אריה לזין	1967 מלחמת ששת הימים	1948 הקמת המדינה	1947 העצמאות	1939 שוואה	1897 הרצל	רבי יוסף קארו	1500 העת החדשה	1492 גירוש ספרד	הרמב"ם	רש"י	רבי סעדיה גאון
													510 ימי הביניים תקופת הראשונים

דבר תורה

בהקדמה לספר "עין יעקב" מובא מדרש מיוחד אשר מציג מחלוקת שנחלקו חכמים מהו הפסוק המרכזי והכולל ביותר בתורה. המדרש מביא שיש שאמרו שהפסוק "שמע ישראל" הוא הכולל ביותר, ויש שאמרו "ואהבת לרעך כמוך". אבל רבי שמעון בן פיז מביא דווקא פסוק אחר, המופיע בפרשתנו: "את הכבש האחד תעשה בבוקר..." זהו הפסוק המלמד על מצוות קורבן התמיד.

לכאורה בחירת פסוק זה תמוהה ביותר, שכן לא מדובר באירוע גדול או "מרגש" במיוחד, ומדוע דווקא הוא נבחר?

נראה לומר, שמצוות קורבן התמיד, המופיעה בפרשתנו, מבטאת את המעלה הגדולה של השיגרה הברוכה. האדם אוהב ומתרגש מדברים יוצאי דופן ומשבירת כללים, אך היסוד המרכזי שממנו האדם נבנה ומתקדם מתגלה דווקא דרך ההתנהלות השגרתית הקבועה: "ערב ובוקר בכל יום תמיד".

סדר מועד | מסכת שבת, דפים קכ"ה-קכ"ז

דף קכ"ה: אָבן "מוקצה"

אָבן היא "מוקצה" ואסור לטלטל אותה בשבת, מפני שאין לה כל שימוש. יש מקרים בהם האבן אינה מוקצה, והתלמוד מביא דוגמא לאבן שאינה "מוקצה". בעבר היו שואבים מים מן הבאר. איך עשו זאת? קשרו דלי לחבל, שלשלו את הדלי אל תוך הבאר והעלו בו מים. לפעמים הדלי לא נכנס לתוך המים, כי הוא קל והוא צף על פני המים, אז קשרו היטב אבן לדלי, כדי שהדלי ישקע בתוך המים. אבן כזו אינה "מוקצה", מפני שהיא קשורה היטב לכלי והיא נהפכה לחלק מן הכלי.

דף קכ"ו: פינוי מחסן לאורחים

המשנה אומרת, שאם בשבת הגיע אורח ואין לו מקום להתגורר בו, מותר להוציא מהמחסן מספר חבילות גדולות שאינן מוקצה, כדי לפנות לו מקום לגור בו.

גם אם קרה שאי אפשר להתפלל בשבת בבית הכנסת, מותר לפנות חבילות מהמחסן כדי שיתפללו בו.

מדוע צריך משנה בשביל זה, מה הבעיה לפנות מהמחסן חבילות שאינן "מוקצה"? מפני שבשבת אסור לטרוח, אך במקרה זה, לצורך מצוה, לכבוד האורח או לכבוד בית המדרש, התירו לטרוח ולפנות את החבילות הגדולות.

דף קכ"ז: מעלת הכנסת אורחים

רב יהודה מביא את הוראת רבו, שהכנסת אורחים היא מצוה חשובה ביותר, והוא מביא ראיה מפרשת ויגרא.

בחומש נאמר, שלאחר שאברהם אבינו עליו השלום קיים את מצות ברית מילה, התגלה אליו הקב"ה. לפתע הבחין אברהם אבינו בשלושה אורחים הבאים לקראתו אל האוהל. מיד הוא הלך לטפל בהם, להכניסם לתוך אוהלו ולהגיש לפניהם מאכלים ולכבדם.

חכמים למדו מכאן, שהכנסת אורחים כל כך חשובה, שאפילו שאברהם אבינו היה באמצע מעמד קדוש, שה' מתגלה אליו, הוא רץ לטפל באורחים.

חידה!

גלו איזה מושג מסתתר בטבלה שלפניכם, והשלימו את האותיות החסרות:

כ	ש	א	ו	?
ל	מ	כ	ל	?
י	ל	ת	א	?

י' ו' א' ש' כ' ל' מ' ת' א' ו' ?
טשטשטש טשטשטש טשטשטש טשטשטש טשטשטש

שאלות השבוע

1. מדוע אסור לומר לגוי לעשות מלאכה בשבת?

2. באיזו תקופה חי נחמיה?

3. באיזה מקרה מותר לטלטל שביר אגרסל פרחים שנשבר בשבת?

בין הפותרים נכונה תיער הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עילון עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il. בפיקוח ראה חשבון יש לציין את מס' העילון עליו אתם עונים.*

